

SECȚIUNEA II (6:8-16:5)

Delimitarea creștinismului de iudaism

1. Un nou Templu (6:8-9:31)
2. O nouă strategie a preoției (9:32-12:25)
3. Mântuire prin har și pentru Iudei, și pentru Neamuri, fără necesitatea respectării Legii ceremoniale (13:1-16:5)

1. Un nou Templu (6:8-9:31)

A) 6:8-7:60 Schimbarea legămintelor fusese prevestită de Vechiul Testament

- i) 6:8-15 *Acuzațiile aduse împotriva lui Ștefan*
- ii) 7:1-53 *Discursul de apărare al lui Ștefan*
- iii) 7:54-60 *Martirajul lui Ștefan*

i) 6:8-15 *Acuzațiile aduse împotriva lui Ștefan*

Deși Ștefan se confrunta cu niște foarte buni cunoscători ai Scripturii, aceștia „*nu puteau să stea împotriva înțelepciunii și Duhului cu care vorbea el*”. Ștefan nu ocolea asemenea confruntări, ci se implica cu toată ființa sa și era ajutat de Duhul lui Dumnezeu. Alături de întruparea valorilor cristice și de proclamarea cu îndrăzneală a învierii lui Isus, este necesar de multe ori să argumentăm cu înțelepciune cauza lui Isus. Ștefan nu doar proclama învierea, ci și aducea argumente în favoarea acesteia din Scripturile Vechiului Testament și oferea contraargumente interpretărilor eronate ale partenerilor săi de dialog. Ștefan este un model de evanghelist pentru noi; de aceea, se ivește o provocare: știm noi să și ARGUMENTĂM, nu doar să proclamăm adevărurile Evangheliei lui Isus Hristos? Minteă oamenilor este umplută de cel rău cu neadevăruri, cu pseudo-raționamente, cu contraargumente împotriva lui Isus, cu tot felul de concepții, convingeri, interpretări. Aceste sisteme „științifico-filozofico-religioase” reprezintă o piedică reală pentru ca cineva să poată crede în Isus Hristos. Noi știm că, de fapt, omul nu Îl vrea pe Dumnezeu și că nu crede pentru că nu vrea să renunțe la păcat și îndumnezeire. Este adevărat: aceasta este principala cauză a neacceptării mesajului lui Isus. Dar mai este și această a doua cauză, reprezentată de sistemele pseudologice care guvernează mințile întunecate ale oamenilor. Astfel, alături de disponibilitatea schimbării și renunțării la îndumnezeire, este nevoie de puternice argumente care să demaște falsitatea sistemelor de informații ce se împotrivesc „rațional” mesajului lui Isus. Au fost cazuri când oamenii aveau disponibilitatea totală a

schimbării, dar nu puteau să creadă în Isus din pricina contraargumentelor puternice pe care le primiseră altădată în mintea lor. În aceste situații, singura soluție a fost aducerea unor argumente și mai puternice care să demonstreze falsitatea contraargumentelor. Iată de ce Ștefan și Duhul Sfânt nu s-au dat înapoi din fața unor asemenea dezbateri.

Suntem noi înarmați cu argumente puternice în favoarea Evangheliei lui Isus? L-am putea onora pe Isus într-o discuție cu un evreu sau cu un preot care păstrează elemente din Vechiul Legământ și se închină nu doar lui Isus, ci și Mariei și sfinților? Ce argumente am aduce unui ateu, unui hindus sau unui musulman? Dar dacă am vorbi cu un doctor în teologia liberală, care pune la îndoială faptul că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu?

După cum se poate observa, putem avea două tipuri principale de parteneri de dialog. Primul tip se referă la cei care acceptă Scriptura (sau măcar o parte din ea - precum evreii) ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu. În această situație, Scriptura este sursa argumentelor noastre. Al doilea tip se referă la persoane care nu cred că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu. În această situație, alături de proclamarea adevărului, trebuie să știm să aducem argumente logice că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu. Cât de pregătit ești pentru o asemenea discuție? Încearcă să enumeri cât mai multe argumente pertinente și relevante pentru un asemenea partener de dialog, care să demonstreze că Biblia reprezintă ADEVĂRUL. Deci, precum Ștefan, un evanghelist este și un bun apologet.

Partenerii de dialog ai lui Ștefan nu s-au putut împotrivi argumentelor sale și nu au găsit nici un cusur real în ele. Cu toate acestea, l-au acuzat de hulă. De ce? În spatele acuzației trebuie să fi existat INVIDIA și tendința firească (drăcească) de apărare, prin înnegrirea cu orice preț a acuzatorului. Pentru aceasta, evreii s-au folosit de niște martori mincinoși. Să analizăm cu atenție acuzația: „*Omul acesta nu încetează să spună cuvinte de hulă împotriva acestui locaș sfânt și împotriva Legii. Într-adevăr, l-am auzit zicând că acest Isus din Nazaret va dărâma locașul acesta și va schimba obiceiurile pe care ni le-a dat Moise*”. Și mai sus: „*Noi l-am auzit rostind cuvinte de hulă împotriva lui Moise și împotriva lui Dumnezeu.*”

În ce consta MINCIUNA? Într-adevăr, este foarte probabil ca Ștefan să fi afirmat că Isus va dărâma Templul (cum a și făcut-o în anul 70 d.Hr.) și că va schimba obiceiurile date de Moise (ceea ce a și făcut, prin inaugurarea Noului Legământ). Însă aceste adevăruri erau scoase din context și prezentate sub forma unor hule ale unui răzvrătit împotriva lui Moise, împotriva Legii, a Templului și a lui Dumnezeu. Ștefan era prezentat ca un om care desconsidera revelația lui Dumnezeu din Vechiul Testament dată prin Moise și Templul. El era zugrăvit ca o persoană care susținea un oarecare Isus, negând autenticitatea Vechiului Legământ. Este una să spui că Vechiul Legământ este ceva preasfânt, venit de la Dumnezeu, dar că va fi înlocuit tot de Dumnezeu, și este cu totul altceva să spui că Vechiul Legământ este o aberație și că Isus, tâmplarul, a adus adevărata revelație. Este important să înțelegem acuzația, deoarece întreg discursul lui Ștefan din cap.7 este construit în funcție de aceasta.

ii) 7:1-53

Discursul de apărare al lui Ștefan

Înainte să îl analizăm, vom face câteva observații generale. Un prim lucru care ne atrage atenția este mulțimea detaliilor și citatelor cu care este impregnat discursul. Și să nu uităm că Ștefan nu avea Scriptura în mâini când a ținut această lungă cuvântare. Mulțimea de detalii și citate evidențiază faptul că Ștefan era un excelent cunoscător al Scripturilor, că accepta autoritatea Vechiului Testament și convingerile sale erau întemeiate pe baza revelației lui

Dumnezeu din vechime. Apoi, discursul pune în lumină și respectul profund al lui Ștefan față de Dumnezeul evreilor, față de părinții națiunii Israel, față de Moise, Lege și Templu. Toate acestea demonstrează cât se poate de clar că Ștefan nu era un hulitor răzvrătit, mândru și încăpățânat, care sfida revelația Vechiului Testament. Însă Ștefan credea că Isus a desființat Vechiul Legământ și că va dărâma Templul din Ierusalim. El nu neagă că ar fi rostit asemenea lucruri. Trebuie deci să le argumenteze cu autoritatea Vechiului Testament. Cu siguranță că Luca ne redă doar un rezumat al discursului său. Ce ne surprinde în cuvântare (sau în rezumatul redat de Luca) este că ea pune accentul pe istoria lui Israel de la Avraam până la Solomon, dar nu abundă în pasaje explicite și cuvinte care să demonstreze mesianitatea lui Isus. Ce urmărește Ștefan prin această relatare a istoriei lui Israel de la Avraam la Solomon? Pornind de la această întrebare, vom analiza mai amănunțit discursul lui Ștefan, care ar putea fi structurat astfel:

- i) 7:1-7 Făgăduința făcută de Dumnezeu lui Israel
- ii) 7:8-16 Iosif, cel respins de patriarhi, devine izbăvitorul lui Israel
- iii) 7:17-36 Moise, cel respins de Israel, devine izbăvitorul lui Israel din Egipt
- iv) 7:37-43 Moise, cel prin care s-a dat Legea, este respins din nou de Israel
- v) 7:44-50 Cortul este înlocuit cu un Templu
- vi) 7:51-53 Concluzie: „*voi întotdeauna vă împotriviți Duhului Sfânt*”

a) 7:1-7 Făgăduința făcută de Dumnezeu lui Avraam

Prima parte a discursului lui Ștefan pare a fi cea mai misterioasă. Într-adevăr, dacă referirea la Moise, Lege, Cort din a doua parte a discursului se leagă de acuzațiile aduse, prezența cuvintelor despre Avraam și Iosif pare a fi nejustificată în cadrul cuvântării.

Deci, de ce începe Ștefan cu făgăduința dată de Dumnezeu lui Avraam? Ce legătură are ea cu ce va urma? Versetul 17, care introduce relatarea despre Moise, ne vine în ajutor: „*Se apropia vremea când trebuia să se împlinescă făgăduința pe care o făcuse Dumnezeu lui Avraam.*” Deci, Ștefan vrea să sublinieze că izbăvirea care a avut loc prin Moise a fost prevestită și promisă de Dumnezeu cu mult timp înainte. Înlănțuirea de idei devine și mai interesantă dacă ne aducem aminte că promisiunea făcută lui Avraam presupunea atât o împlinire pământească, istorică, cât și o împlinire cerească, divină. Într-adevăr, Ștefan face aluzie la existența celor două dimensiuni în versetul 5: „*Din țara aceea nu i-a dat nimic în stăpânire, ci a făgăduit că i-o va da în stăpânire lui și seminței lui după el....*” Ștefan a observat foarte bine din cartea Genezei că, deși Dumnezeu nu i-a dat nimic din Canaan în stăpânire lui Avraam, El nu Își retrage făgăduința că Avraam va stăpâni țara, ci o păstrează și o întărește. Singura posibilitate ca Dumnezeu să nu Se contrazică este aceea că Avraam va stăpâni un Canaan restaurat la învierea din morți.

Deci, este clar că făgăduința avraamică are două dimensiuni: una pământească, istorică și una cerească, eternă. Astfel, pe de o parte, făgăduința vizează sămânța fizică a lui Avraam, poporul istoric Israel care avea să stăpânească pentru o vreme un Canaan decăzut și nerestaurat, iar pe de altă parte, promisiunea are în vedere sămânța spirituală a lui Avraam, toți cei ce au credința lui și care vor moșteni pentru totdeauna, prin Sămânța Mesia, un Canaan înnoit și restaurat.

Cele două dimensiuni nu sunt total separate, ci Dumnezeu folosește dimensiunea firească, pământească pentru a creiona paradigme pentru dimensiunea spirituală, cerească. Astfel, procesul istoric al ieșirii urmașilor fizici ai lui Avraam din Egipt și al intrării și luării în

stăpânire a țării Canaanului devine o paradigmă pentru un proces de natură spirituală, și anume acela al ieșirii urmașilor spirituali ai lui Avraam din robia păcatului și al luării în stăpânire a unei moșteniri veșnice și nestrucătoare.

În acest cadru teologic, versetul 37 capătă o lumină nouă: „*Acest Moise a zis fiilor lui Israel: <Domnul, Dumnezeul vostru, vă va ridica dintre frații voștri un proroc ca mine: de el să ascultați>*”. Tocmai pentru că izbăvirea din Egipt este o paradigmă pentru o izbăvire spirituală finală, Moise devine un prototip al Marelui Izbăvitor Mesia.

Începem să înțelegem de ce Ștefan și-a început discursul prin prezentarea făgăduinței avraamice. Acest început are două funcții principale. Prima este aceea să aducă aminte că Dumnezeu a prevestit mai dinainte izbăvirea istorică a lui Israel din Egipt. Astfel, poporul Israel este pe deplin vinovat și nu are justificare pentru că îl respinge pe MOISE care îi chema spre următoarea fază a planului lui Dumnezeu: ieșirea din Egipt. A doua funcție este de a reliefa faptul că, din pricina celor două dimensiuni ale făgăduinței avraamice, izbăvirea istorică devine o paradigmă pentru o izbăvire viitoare finală, care îl are în centru pe Mesia. Astfel, paralela dintre Moise și Isus devine evidentă. La fel cum poporul Israel s-a împotrivit lui Moise, izbăvitorul, prin care Dumnezeu inaugura o nouă etapă din planul Său, prevestită cu mult timp înainte, în același mod Israel se împotrivesc acum Izbăvitorului Isus, prin care Dumnezeu inaugurează o nouă etapă din planul Său, etapă prevestită din vechime.

Devine din ce în ce mai clar faptul că o temă centrală a discursului lui Ștefan este aceea a SCHIMBĂRILOR din planul lui Dumnezeu, temă asociată cu cea a împotrivirii lui Israel față de aceste schimbări. Și o idee foarte importantă este aceea că Israel este VINOVAȚ tocmai pentru că Dumnezeu le-a prevestit mai dinainte.

Dacă am înțeles motivul pentru care Ștefan începe cuvântarea cu făgăduința avraamică, mai rămâne de verificat de ce nu a trecut de la versetul 8 direct la versetul 17, ci a mai zăbovit și asupra istoriei lui IOSIF. Este evident că istoria izbăvitorului Moise și a respingerii lui de către Israel reprezintă miezul, partea centrală a discursului său. Proporția de text oferită acesteia înseamnă mai mult de jumătate din întregul discurs. Cuvintele despre Avraam pregătesc această istorie a izbăvirii prin Moise, dar ce rost are relatarea istoriei lui Iosif?

b) 7: 8 – 16

Iosif, izbăvitorul, este respins de Israel

Observăm asemănări importante între istoria lui Iosif și istoria lui Moise. Precum în cazul lui Moise, Iosif este respins de frații săi, dar după aceea, el devine izbăvitorul familiei sale. Și toate acestea au loc în contextul unei SCHIMBĂRI din planul lui Dumnezeu: intenția Sa de a strămuta familia lui Iacov în Egipt. Este, deci, vorba de același tipar al respingerii pe care îl găsim și în istoria lui Moise. Deci, intenția lui Ștefan este mai degrabă să creioneze acest tipar care s-a tot repetat în istoria lui Israel, decât să vorbească despre Moise, ca prototip al lui Mesia. Totuși, el se focalizează asupra lui MOISE pentru că, pe de o parte, a fost acuzat de hulă împotriva lui Moise, iar pe de altă parte, Moise este personajul vechi-testamental care îl prefigurează cel mai bine pe Mesia (vezi comentarea paralelei dintre Moise și Mesia din capitoul 3).

Deci, intenția lui Ștefan este de a creiona un tipar frecvent întâlnit în istoria lui Israel, și anume: respingerea de către Israel a izbăvitorului uman, în contextul unei schimbări de direcție în planul lui Dumnezeu. Dumnezeu a prevestit prin Avraam trei schimbări de direcție:

- ✓ strămutarea poporului din Canaan într-o țară străină
- ✓ scoaterea poporului din acea țară străină
- ✓ strămutarea poporului în țara promisă

În toate aceste trei situații, găsim două lucruri comune: prezența unui izbăvitor uman și respingerea lui de către Israel. Pe de altă parte, fiecare dintre cele trei contexte conțin elemente specifice și creionează un tipar mesianic aparte. Deși, asemenea unei forțe teologice, Moise Îl prefigurează într-un mod deosebit pe Mesia, istoria lui Iosif conține elemente mesianice unice pe care nu le regăsim în povestea lui Moise.

Vom relua puțin istoria lui Iosif, după care vom evidenția tiparul mesianic creionat de această minunată istorie. Știm cu toții povestea lui Iosif, cum Dumnezeu a întors răul spre bine și l-a făcut pe Iosif izbăvitor al Egiptului. Aș sublinia două lucruri foarte importante în legătură cu această istorie: în primul rând, aș încerca să explic de ce a îngăduit Dumnezeu atât de multă suferință în viața lui Iosif. Iosif recunoaște mâna suverană a Domnului și mărturisește fraților lui: *„Acum, nu vă întristați și nu fiți mâhniți că m-ați vândut ca să fiu adus aici, căci ca să vă scap viața m-a trimis Dumnezeu înaintea voastră. (...) Dumnezeu m-a trimis înaintea voastră ca să vă rămână sămânța vie în țară și ca să vă păstreze viața printr-o mare izbăvire”* (Geneza 45:5,7). Dar oare Dumnezeu nu putea realiza același lucru fără atâta suferință în viața lui Iosif? Într-adevăr, Dumnezeu a avut un plan de izbăvire al lui Israel și al Neamurilor din jur. Este important de sesizat că această izbăvire crea nu doar o dimensiune fizică, ci și una cerească. Scopul lui Dumnezeu a fost nu doar să scape oamenii de foame, ci, prin exemplul lui Iosif, să cheme în relație cu Sine neamuri întregi. Într-adevăr, toți știau că izbăvirea fizică a venit prin Iosif și toți cumpărau grâu de la marele cârmuitor. Și cu siguranță că Iosif cel credincios nu arăta spre sine, ci Îl înălța pe Dumnezeul părinților săi, Dumnezeul Creator și Atotputernic care îi chema pe toți la pocăință. Planul lui Dumnezeu a fost să îl înalțe pe Iosif în acest context de strâmtorare, pentru ca el să fie nu doar un izbăvitor economic, ci și unul spiritual.

Și acum revenim la întrebarea noastră: oare nu putea Dumnezeu să împlinească acest plan fără ca Iosif să treacă prin atâtea necazuri? Teoretic, da; și anume: Iosif să fi rămas liniștit în casa părintească, Faraon să fi avut acele vise și apoi Iosif să fi venit din Canaan și să le fi tălmăcit. De ce a vrut Dumnezeu ca Iosif să vină din temniță și să tălmăcească visul?

Dacă analizăm cu atenție cartea Geneza, descoperim că necazurile prin care a trecut Iosif au fost absolut necesare pentru a putea fi un mare izbăvitor. Lucrul acesta îl înțelegem atunci când medităm asupra ispitelor imense cu care s-a confruntat când a fost înălțat la curtea lui Faraon. Să devii peste noapte cel mai puternic om din Egipt, să ai la dispoziție tot confortul și toate plăcerile lumii acesteia, mulțimi idolatre din Egipt și Neamurile din jur să se închine înaintea ta și să te aduleze, chiar rămânerea în poziția aceasta să depindă de împlinirea responsabilităților primite de la Faraon! Nu este un context ușor! Ispita puterii, a afirmării de sine, a îndumnezeirii, a plăcerilor Egiptului, a împlinirii obiectivelor pentru a plăcea lui Faraon și frica de a pierde această poziție înaltă, precum și multe altele erau de o intensitate extraordinară! Totuși, Iosif a rezistat și această poziție nu i-a afectat relația personală cu Dumnezeu, ci dimpotrivă, Iosif a continuat să se apropie și mai mult de Domnul. El a putut să reziste unor asemenea ispite pentru că avea, în momentul înălțării sale, o apropiere foarte mare de Dumnezeu cel nevăzut. Doar o relație deosebită cu Domnul i-a dat putere să treacă peste marele test al înălțării din Egipt.

Dar cum s-a apropiat Iosif atât de mult de Domnul? Cum de a reușit să aibă o relație atât de profundă cu Creatorul? Cum de era atât de alipit de cer și atât de detașat de pământescul

vizibil și trecător? Răspunsul la aceste întrebări îl găsim tocmai în suferințele și necazurile lui. Vinderea lui de către frații săi și statutul de sclav străin în Egipt l-au ajutat să învețe să nu se încreadă în om, ci doar în Domnul, să nu se alipească de om ca sursă a fericirii, ci doar de Domnul. A învățat dependența totală de Dumnezeu și că doar de la El vine ajutorul. A văzut mâna suverană a lui Dumnezeu și purtarea Lui de grijă. La casa lui Potifar a văzut că Domnul poate să îl înalțe și tot Domnul poate să îl coboare. Acolo, Iosif a fost un izbăvitor în miniatură și a experimentat un context similar celui de la curtea lui Faraon. La curtea lui Potifar a învățat să biruiască cu hotărâre ispita puterii, afirmării de sine, curviei și împlinirii obiectivelor pentru a place oamenilor. Acuzarea lui de viol și aruncarea bruscă în temniță l-au ajutat să nu se lege de nici un context, de confort și nici măcar de buna sa mărturie înaintea oamenilor. Dumnezeu l-a desprins de orice și l-a alipit doar de Sine. Dumnezeu l-a învățat să-și găsească stabilitatea și echilibrul doar în relația cu Sine. Astfel, încrederea în OM, încrederea în sine și încrederea în contexte au fost zdrobite în favoarea unui singur tip de încredere: încrederea în Domnul. Și doar acum Iosif era pregătit să fie înălțat la curtea lui Faraon. Deci, suferințele sale au fost absolut necesare pentru ca să poată deveni mai pe urmă un așa mare izbăvitor.

Acum, când privim toată istoria lui Iosif, se vede atât de clar că toate lucrurile au lucrat împreună spre binele lui și că suferința nu a fost o pedeapsă, ci o binecuvântare. Dar să ne punem în pielea lui Iosif când era în mijlocul încercărilor. El nu cunoștea viitorul și planul lui Dumnezeu cu privire la el. Această necunoaștere amplifică durerea, dar provoacă și mai mult CREDINȚA. El nu a cârtit, nu s-a răzvrătit, ci a acceptat voia lui Dumnezeu în viața lui.

Dumnezeu are un plan și cu noi. El vrea să ne facă mari izbăvitori. El vrea să ne încredințeze lucrări mari. Uneori, le intuim, alteori nu. Dar Dumnezeu întârzie să ne descopere lucrarea și să ne implice în ea. Este o perioadă de incertitudine și frământare pentru noi, căci dorința noastră este să cunoaștem cât mai repede planul lui Dumnezeu în ceea ce ne privește și să începem să îl împlinim. Dar prea rar ne punem întrebarea: oare sunt pregătit, oare slava și provocările lucrării nu mă vor strivi? Dumnezeu va ști când suntem pregătiți. Până atunci, ne va modela cu răbdare, trecându-ne prin tot felul de contexte dureroase și ciudate. Noi nu vom ști de ce, dar va trebui să ne încredem în El. Și până când Dumnezeu ne va descoperi o direcție clară cu privire la viața noastră, El vrea să Îl slujim acolo unde ne-a pus. Fie că ne pune ca rob la curtea lui Potifar, fie că ne așează în temniță sau în altă parte, oriunde am fi, trebuie să-L slujim pe El, descoperind că ceea ce contează în primul rând este relația cu Domnul și nu contextul în care ne aflăm.

Primul lucru pe care am vrut să îl subliniez este, deci, faptul că suferințele lui Iosif au fost indispensabile pentru ca el să devină un mare izbăvitor.

Al doilea lucru vizează momentul în care Iosif se descoperă fraților săi. Într-adevăr, după cum spune și Ștefan, Iosif este cunoscut de frații lui de-abia la a doua lor expediție. De ce nu s-a descoperit Iosif de prima dată? Și ce rost are tot acel scenariu complicat cu aducerea lui Benjamin în Egipt și acuzarea lui? Pentru cei care am studiat Geneza, ne aducem aminte că Iosif îi iertase de mult pe frații săi, îi iubea și ar fi vrut să îi aducă cât mai repede în Egipt. O, și cât de mult dorea să-și revadă tatăl. Cu toate acestea, nu se descoperă de prima dată. De ce? Pentru că el era preocupat de mărturia sa față de egipteni. Dacă frații lui nu erau schimbați și erau cu inima la fel de împietrită ca atunci când l-au vândut, cu siguranță că diavolul s-ar fi folosit de ei, ar fi făcut mari trăsnași în Egipt și i-ar fi stricat mărturia sa atât de bună. De aceea, Iosif a vrut să se convingă mai întâi că frații lui sunt schimbați. Și astfel, de fapt, scenariul cu Benjamin a fost un test pentru ei. Într-adevăr, Benjamin îl înlocuise pe Iosif. Dacă ei ar fi rămas la fel, ar fi fost invidioși față de Benjamin, la fel cum au fost față de Iosif. Și atunci, ei care l-au vândut pe Iosif,

ar fi fost bucuroși ca Benjamin să fie închis de egipteni „pe drept”. Ar fi scăpat de el, fără „să-și mânjească mâinile”. Dar care este reacția lor? Ei mijlocesc pentru Benjamin, iar Iuda merge până acolo că se oferă să fie pedepsit în locul fratelui său mai mic. Dovezile erau incontestabile: frații se pocăiseră și erau pe deplin transformați. Iosif putea să se descopere lor și să fie în același timp liniștit că nu îi vor strica mărturia în Egipt. Chiar și Ștefan insistă pe acest aspect: „și Faraon a aflat din ce neam era Iosif”, sau după o traducere mai exactă: „Faraon a cunoscut familia lui Iosif”.

De ce am insistat pe aceste două elemente, pe care le accentuează și Ștefan în discursul său? Deoarece acestea evidențiază specificitatea tiparului mesianic creionat de istoria lui Iosif.

Într-adevăr, Dumnezeu îi promisese lui Avraam: „Toate neamurile vor fi binecuvântate în sămânța ta.” Și prin izbăvitorul Iosif, sămânța lui Avraam, promisiunea s-a împlinit în miniatură. Această împlinire în miniatură prefigurează însă o împlinire superioară, completă prin Mesia, sămânța lui Avraam. Iar istoria lui Iosif prevestește două lucruri extrem de importante despre izbăvirea pe care o va aduce Sămânța promisă: mai întâi, că ea va fi posibilă doar prin suferința Sămânței și apoi, că această sămânță va aduce binecuvântare atât peste Neamuri, cât și peste evrei, Dumnezeu fiind nepărtinitor. Ba mai mult, avem în miniatură și ordinea din poporul lui Dumnezeu: Mesia a venit mai întâi la ai Săi, a fost respins și apoi mântuirea a fost vestită Neamurilor, care au primit-o, iar în cele din urmă Israel se va întoarce la Cel pe care L-a străpuns.

c) 7:17-36 Moise, izbăvitorul, respins de Israel

Ștefan insistă mai întâi pe faptul că izbăvirea din Egipt fusese prevestită de Dumnezeu. Înfirmarea lui Iacov în Canaan a avut tocmai rolul de a aminti evreilor de planul lui Dumnezeu cu ei revelat lui Avraam. Pericolul de a se lega de Egipt era imens. De aceea, atât înfirmarea lui Iacov în Canaan, cât și cererea lui Iosif de a fi înfirmat tot acolo au avut rolul de a reaminti evreilor de planul lui Dumnezeu cu ei.

Astfel, apariția lui Moise pe scena istoriei este normală, iar respingerea lui nejustificată. Într-adevăr, Ștefan accentuează foarte mult faptul că Moise a fost respins de Israel înainte ca să le aducă izbăvirea. Mai întâi, trebuie să demonstrăm că interpretarea lui Ștefan este veridică. De ce este nevoie să demonstrăm acest lucru? Deoarece, dacă ne rezumăm la Exod cap.2 (locul de unde citează Ștefan), atunci toată interpretarea pare o speculație. Avem două afirmații ale lui Ștefan care nu-și găsesc suport exegetic în Exod cap.2:

I. Moise credea că frații lui vor pricepe că Dumnezeu, prin mâna lui, le va da izbăvirea.

II. Pe acest Moise, de care se lepădaseră ei, când au zis: „Cine te-a pus pe tine stăpânitor și judecător?”

Deci, Ștefan afirmă, pe de o parte, că Moise a vrut în Exod cap.2 să se descopere ca izbăvitor, iar pe de altă parte, că întreaga națiune Israel l-a respins. Însă în Exod cap.2 nu avem descoperită în mod explicit motivația acțiunii lui Moise (uciderea Egipteanului) și nici dovezi clare că întreaga națiune l-a respins. Dacă ar fi să facem o exegeză atentă asupra capitolului 2 din Exod, am putea trage doar următoarele concluzii:

1) Moise a vrut să le descopere evreilor că este de partea lor.

2) O minoritate de evrei (cei care l-au pârât lui Faraon și cei care l-au întrebat: „*Cine te-a pus judecător peste noi?*”) l-a respins pe Moise.

Deci, la prima vedere, s-ar părea că Ștefan speculează. Însă nu este adevărat, dacă avem în vedere și alte pasaje din Scripturile Vechiului Testament. Primul pasaj îl găsim în Exod 3:1–4:17. Este vorba despre pasajul care ne prezintă chemarea lui Moise de a izbăvi pe Israel din Egipt. Ce ne șochează în acest pasaj este ezitarea lui Moise. El nu vrea să meargă să-l izbăvească pe Israel. De ce? La o lectură atentă a pasajului, observăm că Moise se încapățânează să refuze chemarea lui Dumnezeu, în ciuda insistenței Acestuia și dovedirii prezenței Sale prin semne vizibile incontestabile. Apoi, mai observăm că nu frica de Faraon îl împiedică să accepte rolul de izbăvitor. Motivul trebuie totuși să fie temeinic pentru a justifica o asemenea încapățânare. Deci, care este argumentul pe care îl aduce Moise Domnului?

Moise: „*Iată, când mă voi duce la copiii lui Israel și le voi spune: <<Dumnezeul părinților voștri m-a trimis la voi>> și mă vor întreba: <<Care este Numele Lui?>> ce le voi răspunde?*” (Exod 3:13)

Dumnezeu: „*Ei (bătrânii lui Israel) vor asculta de glasul tău.*” (Exod 3:18)

Moise: „*Iată că n-au cum să mă creadă, nici n-au să asculte de glasul meu. Ci vor zice: <<Nu ți s-a arătat Domnul!>>*” (Exod 4:1)

Dumnezeu: „*Dacă nu te vor crede și nu vor asculta de glasul celui dintâi semn, vor crede glasul celui de-al doilea semn.*” (Exod 4:8)

Moise: „*Ah! Doamne, eu nu sunt un om cu vorbirea ușoară*” (Exod 4:10)

Iată motivul ezitării lui Moise: poporul nu mă va crede. El are această convingere, în ciuda faptului că Dumnezeu îl asigură de mai multe ori că Israel îi va asculta de cuvintele. Încapățânarea lui Moise se justifică doar dacă el a experimentat deja o respingere din partea poporului, respingere care l-a marcat și traumatizat. Înțelegem astfel că în cap.2 întreg Israelul l-a respins pe Moise, fapt care a însemnat pentru el o traumă reală. Iată că nici după 40 de ani nu și-a revenit complet și nu poate crede că Israel va asculta de glasul lui.

Al doilea pasaj îl găsim în Ezechiel 20: 5 – 10:

„*În ziua când am ales pe Israel, Mi-am ridicat mâna spre sămânța casei lui Iacov și M-am arătat lor în țara Egiptului; Mi-am ridicat mâna spre ei și am zis: <<Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!>>*

„*În ziua aceea, Mi-am ridicat mâna spre ei, ca să-i aduc din țara Egiptului într-o țară, pe care o căutasem pentru ei, țară în care curge lapte și miere, cea mai frumoasă dintre toate țările. Atunci le-am zis: <<Lepădați fiecare urâciunile care vă atrag privirile și nu vă spurcați cu idolii Egiptului! Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!>> Dar ei s-au răzvrătit împotriva Mea. Și n-au vrut să Mă asculte. Nici unul n-a lepădat urâciunile, care îi atrăgeau privirile și n-au părăsit idolii Egiptului. Atunci am pus de gând să-Mi revărs mânia peste ei, să-Mi sleiesc mânia asupra lor, în mijlocul țării Egiptului. Dar am avut în vedere Numele Meu, ca să nu fie pângărit în ochii neamurilor printre care se aflau și în fața cărora Mă arătasem lor, ca să-i scot din țara*

Egiptului. Și i-am scos (MAI TÂRZIU – interpretarea mea) astfel din țara Egiptului și i-am dus în pustie.”

Pasajul ne vorbește despre un moment în care Dumnezeu S-a descoperit evreilor din Egipt și le-a poruncit să renunțe la idolatrie, iar poporul a respins chemarea Domnului. Acest moment nu se potrivește deloc cu Exod cap.4 când, după ce Moise le-a spus mesajul Domnului, „poporul a crezut” (Exod 4:31a), însă se potrivește foarte bine cu momentul din Exod 2. Într-adevăr, cred că Ezechiel relatează, de fapt, prima respingere a lui Moise. Dumnezeu S-a descoperit lui Israel prin Moise și tot prin Moise i-a chemat să renunțe la idolatrie pentru a putea fi izbăviți. Poporul respinge chemarea. Se pare că, în acest context, Moise încearcă să forțeze puțin schimbarea lor și îl omoară pe egiptean, pentru a le arăta cât se poate de clar că este de partea lor și că nu îi este frică de dumnezeii Egiptului și de Faraon. El credea că frații lui vor pricepe că Dumnezeu, prin mâna lui, le va da izbăvirea. Este important că Ștefan folosește cuvântul „credea” și nu verbul „nădăjduia”. Când a fost trimis prima dată de Domnul, Moise nu a pus în calcul posibilitatea unei respingeri. Tocmai de aceea a fost atât de dezamăgit și traumatizat. Într-adevăr, intensitatea traumei se explică prin caracterul NEAȘTEPTAT al respingerii. Deci, respingerea lui Moise de către Israel nu este o speculație a lui Ștefan, ci o realitate teologică incontestabilă.

Iată că Israel se împotrivesc schimbării din planul lui Dumnezeu și își manifestă împotrivirea, respingând omul prin care Dumnezeu dorea să producă schimbarea. Asemănarea cu istoria lui Isus este evidentă. La fel cum, în vechime, Domnul a adus răscumpărarea prin cel pe care Israel Îl disprețuia, la fel și acum, Domnul aducea mântuirea prin Cel „disprețuit și urât de norod” (vezi Isaia 49:7).

d) 7: 37 – 43 Moise, mijlocitorul, respins de Israel

Moise a fost respins de Israel nu doar înainte de răscumpărare, ci și după ce aceasta a fost împlinită. El a fost respins de popor și după ce și-a împlinit funcția de mijlocitor între Dumnezeu și poporul răscumpărat. Într-adevăr, Moise a fost vasul uman prin care Domnul a dat Legea și Cortul. De data aceasta, vinovăția lui Israel este și mai mare. Dumnezeu mărturisise despre Moise în fața lor într-un mod cu totul deosebit! Și, cu toate acestea, l-au nesocotit și în inima lor s-au întors spre Egipt. Este un gest illogic, aproape inexplicabil. După atâtea minuni în Egipt și în pustie, după ce au auzit glasul Domnului pe muntele Sinai, ei l-au nesocotit pe Moise și au încălcat flagrant Legea lui Yahwe.

Tabloul tulburător cu vițelul de aur este un avertisment pentru noi toți. El ne atrage atenția asupra intensității războiului spiritual, asupra forței păcatului și poftelor, asupra vulnerabilității noastre. Într-adevăr, în Egipt, păcatul și idolatria fuseseră adânc amprentate în firea lor. Ei fuseseră răscumpărați prin credință și înnoiți prin Duhul Sfânt. Cu toate acestea, în ei, ca și în noi, zăcea forța teribilă a firii pământești care se poate declanșa oricând. Soluția este să fii în veghere și mereu gata de luptă. Poporul, în cele 40 de zile, în timp ce Moise era pe munte, s-a complăcut în neveghere, n-a perseverat în înnoirea minții, în aducerea aminte a poruncilor, în cunoașterea lui Dumnezeu și slujirea Acestuia în lucrurile mici. Zilele de neveghere i-au îndepărtat încetul cu încetul de Sursa Vieții și, când firea pământească a izbucnit, războiul era deja pierdut. Ei nu se mai puteau opune poftelor de altă dată și vrăjii idolatriei care a început să-i ademenească cu putere. S-au întors la ce au vărsat, s-au întors în mocirlă, de dragul plăcerii de o clipă a păcatului. Istoria este un avertisment pentru noi. (vezi 1 Corinteni 10).

Purtăm aceeași fire pământească și suntem expuși aceluiași război, dacă nu chiar unui război spiritual mai puternic. Deci, veghere necurmată, ca nu cumva pofta firii pământești să NE TÂRASCĂ în vechile păcate!

Cel mai interesant lucru din acest pasaj mi se par trecerile din versetele 41, 42 și 43.

v. 41 „Și în zilele acelea, au făcut un vițel, au adus jertfă idolului și s-au bucurat de lucrul mâinilor lor.”

v.42 ATUNCI,

Dumnezeu S-a întors de la ei, și i-a dat să se închine oștirii cerului...”

Ne aducem aminte de Romani 1 și de mânia lentă și elegantă a lui Dumnezeu. Ei își fac un idol (exprimându-și astfel dorința de a renunța la Yahwe), iar Yahwe îi pedepsește plecând de la ei și lăsându-i în voia minții lor blestamate ca să se închine la o mulțime de idoli. Un singur idol este de ajuns pentru ca Dumnezeu să se îndepărteze de tine. Însă, după ce s-a depărtat de tine, cu siguranță, vei deveni robul unei mulțimi de idoli. Un păcat atrage după sine alt păcat, un idol un altul, o urâciune cheamă o alta și tot așa. Omul este târât în voia minții lui blestamate și ajunge PLIN de orice necurăție și de orice fărădelege.

În v. 42 descoperim o a doua tranziție șocantă: „după cum este scris în cartea prorocilor: <Mi-ați adus voi vite înjunghiate și jertfe timp de 40 de ani în pustie, casă a lui Israel?>”

După păcatul cu vițelul de aur, a urmat pocăința poporului și de abia în Numeri 14 apare momentul căderii lor depline, momentul tragic ce inaugurează 38 de ani de împietrire și moarte spirituală.

Deci, nu imediat după vițelul de aur urmează împietrirea lor pentru o perioadă de 38 de ani. Atunci, de ce face Ștefan această trecere? Pe de o parte, este posibil ca, în timpul sărbătorii cu vițelul de aur, ei să se fi închinat întregii oștiri a cerului, iar pe de altă parte, poate fi vorba despre o tranziție de idei, similară celei din Ps. 95:

„O, de ați asculta AZI de glasul Lui!

Nu vă împietriți inima ca la Meriba, ca în ziua de la Meriba în pustie, unde părinții voștri M-au ispitit și M-au încercat, măcar că văzuseră lucrările Mele.

Patruzeci de ani M-am scârbit de neamul acesta, și am zis: <<Este un popor cu inima rătăcită; ei nu cunosc căile Mele>>. De aceea am jurat în mânia Mea: <<Ei nu vor intra în odihna Mea!>>” (Ps. 95: 76 – 11).

Într-adevăr, evenimentul de la Mara și Meriba îl găsim în Exod 17, iar jurământul solemn al lui Dumnezeu că nu vor intra în țară de-abia în Numeri 14. Și, la fel ca în cazul vițelului de aur, poporul s-a pocăit după cântirile de la Mara și Meriba. Atunci când am studiat Evrei (vezi Ex.3: 7-11), am propus următorul răspuns: psalmistul pornește de la un eveniment singular și trece la o moarte spirituală totală, de ani de zile, pentru a evidenția care este rădăcina căderii lor definitive. Acolo, la Mara și Meriba, avem EMBRIONUL morții spirituale, primul pas tipic spre o împietrire totală. Este profilul unei atitudini care, dacă nu este corectată, deschide drumul sigur spre păcatul cu voia.

În același timp, trecerea de la o zi de împietrire la 40 de ani ne evidențiază pericolul amânării pocăinței. Cât de repede o zi de împietrire se transformă în 40 de ani de moarte spirituală! Oftatul psalmistului este acesta: „O, de ați asculta AZI de glasul Lui!” Pocăința este

Damascul este înlocuit cu Babilonul? Aici Ștefan interpretează și completează citatul. Într-adevăr, este un lucru cunoscut că autorii nou-testamentali, atunci când citează din Vechiul Testament, de multe ori interpretează citatul reformulându-l sau îl completează cu un alt citat. Acum, este evident că Amos vorbește de robia babiloniană. Ștefan vrea să sublinieze acest lucru deoarece, cu ocazia robiei babiloniene, a fost distrus Templul. Într-adevăr, citatul din Amos este ales cu mare înțelepciune. Pe de o parte, evidențiază faptul că Israel l-a respins pe Moise în pustie, iar pe de altă parte, aduce aminte de robia babiloniană, în contextul căreia Dumnezeu Însuși s-a îngrijit să distrugă Templul (vezi Daniel 9:14, Ieremia 7: 11-14). Istoria distrugerii Templului din anul 586 era un argument puternic că prevestirea nimicirii Templului nu însemna neapărat o hulă împotriva acestuia.

Ștefan nu insistă la întâmplare asupra vieții lui Moise. Pe de o parte, acuzațiile erau legate de Moise, iar pe de altă parte, Moise reprezintă „cel mai” complex și „cel mai” complet prototip al lui Mesia din întreg Vechiul Testament. Și, în mijlocul prezentării lui Moise, Ștefan nu uită să precizeze:

*„**ACEST MOISE** a zis fiilor lui Israel: <<Domnul, Dumnezeul vostru vă va ridica dintre frații voștri un proroc ca mine: de el să ascultați.>>”* Când am studiat cap.3, am evidențiat asemănările coplesitoare dintre Moise și Isus. Ștefan reliefează și el o parte dintre aceste asemănări și anume:

- 1.- amenințarea vieții după naștere;
- 2.- respingerea slavei Egiptului;
- 3.- respingerea din partea lui Israel;
- 4.- răscumpărător;
- 5.- făcător de semne și minuni;
- 6.- mijlocitor;
- 7.- cel prin care Dumnezeu a revelat Legea și Cortul.

Însă, dintre toate aceste atribute mesianice, Ștefan insistă pe acela de izbăvitor respins de Israel. Într-adevăr, Moise a fost respins și înainte de a aduce izbăvirea, și după ce a adus izbăvirea împreună cu un nou mod de închinare în Israel. Asemănarea cu Isus este izbitoare. Isus a fost respins de Israel atât înainte de a fi Izbăvitor, cât și după ce a înfăptuit răscumpărarea și a inaugurat un nou mod de închinare (Noul Legământ).

Ștefan folosește de trei ori expresia „acest Moise”: în v.35, v.37 și v.40. Două dintre cele trei vizează respingerea lui Moise, iar a treia funcția lui Moise de prefigurator al lui Mesia. Și observăm că relatarea lui Ștefan despre Moise poate fi împărțită astfel:

- a) v.20-36 Moise, respins de Israel, înainte să aducă izbăvirea;
- b) v.37 Moise, prototip al lui Mesia;
- c) v.38-43 Moise, respins de Israel, după ce a adus izbăvirea și un nou mod de închinare.

Mesajul lui Ștefan este clar: Mesia trebuie să fie un proroc ca Moise. Ori, una dintre atributele ESENȚIALE, caracteristice din viața de proroc a lui Moise, a fost aceea de a fi respins de Israel. El a fost respins de Israel timp de 80 de ani. Cei 40 de ani din Madian au fost cauzați și menținuți de respingerea lui Israel. Apoi, cei 40 de ani din pustie au însemnat împotriviri și răzvrățiri din partea lui Israel. Deci, o caracteristică definitivă a vieții lui Moise a fost:

RESPINS de Israel. Este evident că acest proroc, precum Moise, se va confrunta și el cu o respingere similară din partea lui Israel.

Iată, deci, că istoria lui Israel pe care o relatează Ștefan nu pune în lumină doar împotririile repetate ale lui Israel în momentul schimbărilor de direcție din planul lui Dumnezeu, ci și faptul că aceste împotriri prefigurează marea împotriri, și anume aceea manifestată față de Mesia Însuși. Într-adevăr, atât Iosif, cât mai ales Moise, sunt personaje care-L prefigurează pe Mesia. Această idee se va regăsi și în concluzia discursului lui Ștefan: v.50-53.

e) 7:44-50 Cortul înlocuit de Templu

Prin istoria lui Avraam, Iosif și Moise, Ștefan a accentuat câteva idei foarte importante despre revelația lui Dumnezeu:

- 1) Revelația lui Dumnezeu este progresivă, compusă din mai multe faze;
- 2) Fazele mai de pe urmă sunt prevestite de cele precedente;
- 3) Inaugurarea unei noi faze înseamnă de multe ori renunțarea la ceva ce a fost valabil în faza precedentă;
- 4) În momentul schimbărilor importante, al trecerii de la o fază a revelației la alta, Israel se împotrivesc lui Dumnezeu și omului prin care Acesta lucrează pe pământ;
- 5) Aceste împotriri repetate sunt penetrate de o dimensiune profetică, și anume: ele prevestesc marea respingere a lui Mesia.

Acum, Ștefan poate să abordeze momentul venirii lui Isus și al înlocuirii Vechiului Legământ cu Noul Legământ. Într-adevăr, Isus Hristos avea să distrugă Templul și deja desființase obiceiurile (legate de jertfe, sărbătoare, Templu) pe care Dumnezeu le dăduse prin Moise. Nu este vorba însă de o desființare brutală, ci de o împlinire a Vechiului Legământ și trecerea la o fază nouă, superioară revelației lui Dumnezeu.

Ștefan pregătește acest punct culminant printr-o scurtă istorie a Templului. El nu vrea să mai insiste pe viața lui Iosua, David sau Solomon, ci vrea să reliefeze câteva lucruri despre Templu. În primul rând, el observă că Dumnezeu a poruncit mai întâi să se facă un cort și nu un Templu. Un motiv a fost acela că respectivul CORT putea fi transportat cu ușurință prin pustie în țara promisă. Dar iată surpriza mare: Dumnezeu renunță la Cort și înlocuiește Cortul cu Templul. Motivul l-am discutat când am comentat legământul davidic. Iată, deci, că acel cort a avut o valabilitate temporară. Într-o fază ulterioară a revelației, el a fost înlocuit cu Templul lui Solomon. În fața acestei schimbări, ne punem firesc întrebarea dacă nu cumva și acest Templu are o valabilitate temporară și, astfel, va fi și el înlocuit cu altceva mai bun, într-o fază superioară a revelației? Ori, citatul din Isaia accentuează tocmai acest aspect:

„Dar Cel Preaînalt nu locuiește în locașuri făcute de mâini omenești, cum zice prorocul:

<<Cerule este scaunul Meu de domnie și pământul este așternutul picioarelor Mele. Ce fel de casă Îmi veți zidi voi Mie>>, zice Domnul, <<sau care va fi locul Meu de odihnă? N-a făcut mâna Mea toate aceste lucruri?>>”

Nu este acum timpul să comentăm foarte mult acest citat din cartea Isaia. Oricum, vom preciza câteva lucruri. Cartea Isaia este cartea din Vechiul Testament care profețește cel mai clar și cel mai mult faptul că:

I) Mesia va pătimi

II) Mesia va fi respins de Israel pentru o vreme

III) Într-un final, Israel se va întoarce la Domnul

Cartea Ieremia pune în lumină foarte clar faptul că venirea lui Mesia va însemna desființarea Vechiului Legământ și înlocuirea lui cu unul nou. Chiar dacă nu folosește termeni la fel de expliți ca cei din Ieremia 31, cartea Isaia conține și ea pasaje care prevestesc schimbarea de Legăminte pe care o va aduce Mesia. Un asemenea text este cel din Isaia 66:2b-3, care spune: *„Iată spre cine Îmi voi îndrepta privirile: spre cel ce suferă și are duhul mâhnit, spre cel ce se teme de Cuvântul Meu. Cine junghie un bou ca jertfă nu este mai bun decât cel ce ucide un om; cine jertfește un miel este ca cel ce ar rupe gâtul unui câine, cine aduce un dar de mâncare este ca cel ce ar vărsa sânge de porc, cine arde tămâie este ca cel ce s-ar închina la idoli; toți aceștia își aleg căile lor și sufletul lor găsește plăcere în urâciunile lor” (Isaia 66:2-3).*

Iată că Dumnezeu a prevestit dinainte că Templul fizic are o valabilitate temporară și că, în faza superioară a revelației inaugurată de Mesia, el va fi înlocuit cu ceva mai bun. Deci, cuvintele lui Ștefan despre dărâmarea și desființarea Templului sunt în perfectă armonie cu Vechiul Testament și nici pe de- parte hulă.

f) 7:51-53 Concluzia discursului său

Concluzia discursului său ne confirmă faptul că interpretarea noastră este corectă. Deci, vedem că Ștefan insistă pe faptul că generația prezentă nu a făcut decât să repete istoria răzvrătirii generațiilor trecute. La fel cum părinții lor s-au împotrivit lui Dumnezeu și noilor faze ale revelației, descoperite prin Duhul Sfânt, la fel fac și ei acum: se împotrivesc fazei Noului Legământ inaugurată de Isus Hristos și prevestită mai dinainte de Sfintele Scripturi.

Ștefan nu uită să sublinieze și faptul că, la fel cum împotrivirile trecute față de Dumnezeu s-au manifestat prin prigonirea VASULUI UMAN prin care lucra Dumnezeu pe pământ, la fel și acum, ei Îl răstigniseră pe Cel Sfânt și Neprihănit! Acest lucru este însă în armonie cu Scripturile care prevesteau că, la fel cum Israel a respins pe cei ce profețeau despre Mesia, la fel Îl va respinge pe Mesia Însuși.

Versetul 53 are o importanță copleșitoare: *„voi care ați primit Legea dată prin îngeri și n-ați păzit-o!”* Într-adevăr, ne putem întreba de ce se tot împotrivesc Israel noilor faze din revelația lui Dumnezeu și schimbărilor de direcție din planul Acestuia. Versetul 53 vine ca un răspuns la această întrebare și ne descoperă că problema este între om și Dumnezeu, între îndumnezeirea umană și dreptul lui Dumnezeu de a domni. În cele din urmă, aceasta este problema esențială: Îl vreau sau nu pe Dumnezeu ca Dumnezeu? Am încredere în El sau în mine? Alegerea lui Dumnezeu, punerea încrederei în El se manifestă întotdeauna prin credințioasă față de elementele din faza prezentă a revelației și flexibilitate și disponibilitate pentru schimbare în fazele ulterioare ale revelației.

Într-adevăr, revelația lui Dumnezeu este progresivă și planul Lui se caracterizează prin multe schimbări de direcție. Acestea presupun noi provocări și renunțări la elemente specifice fazelor trecute. În acest context dinamic al planului lui Dumnezeu, credințioasă față de faza prezentă a revelației este condiția și garanția acceptării schimbării în fazele ulterioare ale

revelației. La fel, necredințioșia față de faza prezentă prevestește o împotrivire și mai mare față de următoarea fază. Rădăcina și explicația respingerii lui Isus și a Noului Legământ se găsește în necredințioșia lui Israel față de Dumnezeuul Vechiului Legământ.

Ștefan este cu adevărat inspirat, iar discursul său genial. Este o demonstrație atât de clară și logică, este o demonstrație ireproșabilă, fără drept de replică.

iii) 7:54-60 *Martirajul lui Ștefan*

Dincolo de lucrurile pe care le putem învăța din acest pasaj, ca și tablou de sine stătător (dragostea față de vrăjmași, ura nejustificată a lumii), ne interesează mai ales legătura pasajului de față cu discursul lui Ștefan.

Observăm mai întâi faptul că vedenia pe care o are Ștefan este menită să ajute atât credința lui, cât și credința dușmanilor săi. El Îl vede pe Isus la dreapta lui Dumnezeu, încă o dovadă a credinței sale corecte, conform căreia Isus este Mesia care a fost un Mare Preot după rânduiala lui Melhisedec, la dreapta Tatălui. Era un tablou al slavei. Drumul crucii nu se terminase în groapa mormântului, ci Îl înălțase pe Isus până la dreapta lui Dumnezeu. A meritat acceptarea suferinței. Moartea nu era sfârșitul, ci poarta spre slavă.

Astfel, credința lui Ștefan este ajutată să meargă până la capăt. Este interesant că, deși Îl vede pe Isus șezând la dreapta lui Dumnezeu, el spune iudeilor: „*Iată, văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând în picioare la dreapta lui Dumnezeu.*” Aceasta este o imagine vechi-testamentală, mesianică, bine cunoscută de evrei. Deci, nu aveau de ce să fie împotrivitori. Această imagine le aducea aminte de faptul că Templul pământesc era doar o umbră a Templului ceresc și întărea astfel mesajul discursului lui Ștefan. Ei nu au avut o replică autentică. Nu au avut cum să îl contrazică. Propria lor logică și conștiință îi condamna. Tocmai pentru aceasta au reacționat atât de brutal: „*ei au început să răcnească, și-au astupat urechile și s-au năpustit toți într-un gând asupra lui.*” Este furia întunericului care se năpustește asupra luminii. Este ura lumii care nu Îl vrea pe Dumnezeu. Este nebunia celui murdar care sparge oglinda ce-i invederează necurăția.

În contrast cu toate acestea, Ștefan își dovedește neprihănirea, iubindu-și necondiționat vrăjmașii. Sfârșitul său ne aduce aminte de sfârșitul lui Isus pe cruce. Într-adevăr, asemănările sunt izbitoare:

ISUS	ȘTEFAN
„ <i>Tată, iartă-i, căci nu știu ce fac!</i> ”	„ <i>Doamne, nu le ținea în seamă păcatul acesta.</i> ”
„ <i>Tată, în mâinile Tale îmi încredințez duhul.</i> ”	„ <i>Doamne Isuse, primește duhul meu!</i> ”

De fapt, nu mai trăia Ștefan, ci Hristos trăia în Ștefan. Ștefan era Templul Duhului Sfânt, în care locuia Hristos și el continua să-și iubească necondiționat vrăjmașii.

Sunt cel puțin două legături cu discursul lui Ștefan. Prima este aceea că, prin martirajul lui Ștefan, se împlinește mesajul discursului. Într-adevăr, iudeii reacționează ca frații lui Iosif, ca generațiile de pe timpul lui Moise, ca părinții lor, care i-au omorât fără temei pe proroci. Iar Ștefan reacționează ca Iosif și ca Moise, alegând să-și ierte și să-și iubească vrăjmașii. A doua legătură vizează faptul că Ștefan este un mădular al templului viu, în care locuiește Dumnezeu.

Într-adevăr, asemănarea dintre moartea lui Isus și cea a lui Ștefan ne conduce la o singură concluzie: Isus trăia în Ștefan.

După ce am văzut neprihănirea și înțelepciunea lui Ștefan, ne putem întreba dacă nu cumva moartea sa a însemnat o pierdere imensă pentru Biserică. Poate noi am înclina să spunem că da, dar apostolul Pavel are un alt răspuns:

„Mă aștept și nădăjduiesc cu tărie că nu voi fi dat de rușine cu nimic: ci că acum, ca întotdeauna, Hristos va fi proslăvit cu îndrăzneală în trupul meu, fie prin viața mea, fie prin moartea mea. Căci, pentru mine, a trăi este Hristos și a muri este un câștig.” (Filipeni 1:20-21)

Noi Îl proslăvim pe Hristos nu numai prin viața noastră, ci și prin moartea noastră. Dacă Dumnezeu decide că noi trebuie să murim, înseamnă că în acel moment este cel mai bun lucru pentru lucrarea Sa pe pământ și pentru planurile Sale. Ștefan L-ar fi proslăvit în continuare pe Isus prin viața lui, dar a fost mai eficient să-L proslăvească atunci prin moartea lui. Gândiți-vă ce încurajare a adus moartea lui Ștefan în întreaga comunitate a lui Hristos din Ierusalim, care avea să se confrunte cu o cumplită prigoană (vezi cap.8). Gândiți-vă ce impact a avut martirajul său asupra celor necredincioși! Gândiți-vă ce încurajare a adus martirajul lui Ștefan pentru întreaga Biserică universală a lui Isus de-a lungul întregii istorii! Uneori, noi vrem să murim și, de cele mai multe ori, vrem să mai trăim. Scopul nostru însă trebuie să fie altul: prin tot ceea ce facem, să proslăvim Numele lui Hristos, fie prin viața noastră, fie prin moartea noastră; și să Îl lăsăm pe Dumnezeu să decidă când este mai bine să Îl proslăvim prin viața noastră și când este mai bine să Îl proslăvim prin moartea noastră! El știe mai bine!

Moartea creștinului nu este o rupere brutală de lucrarea lui de pe pământ, ci o nouă proslăvire a Numelui lui Isus pentru bunul mers al lucrării! Sângele martirilor au adus tot timpul noi valuri de convertiri!

„ a văzut slava lui Dumnezeu, și pe Isus stând în picioare la dreapta lui Dumnezeu”

Oare, conform Ps.110, Isus nu ar fi trebuit să șadă la dreapta lui Dumnezeu? De ce era El acum în picioare? Oare credința și disponibilitatea lui Ștefan de a se jertfi să-L fi uimit atât de tare pe Isus, încât Acesta să se fi ridicat în picioare? Oare martirajul lui Ștefan să fi reprezentat un tablou atât de minunat care să fi uimit întregul cer? Oare întregul cer, în frunte cu Isus, s-a ridicat în picioare pentru a-l primi pe Ștefan în slavă? Oare...?

CONCLUZII ȘI APLICAȚII

Ștefan este acuzat de hulă pentru că a spus că Isus va dărâma Templul și va schimba obiceiurile lui Moise. În discursul său, însă, el demonstrează un profund respect față de Yahwe, de Scripturi, de Templu și de Moise. Discursul său reprezintă o incursiune în istoria sacră a evreilor, prin care accentuează câteva lucruri foarte importante despre revelația lui Dumnezeu:

1. revelația lui Dumnezeu este o revelație progresivă, constituită din mai multe faze care se derulează succesiv;
2. fazele mai de pe urmă sunt prevestite de cele precedente;
3. inaugurarea unei noi faze a revelației înseamnă de multe ori renunțarea la ceva ce a fost valabil în faza precedentă;
4. în momentele schimbărilor importante, ale trecerii de la o fază la alta, Israel se împotrivesc cu încăpățănare lui Dumnezeu;

5. această împotrivire față de Dumnezeu se concretizează în respingerea vasului uman prin care Dumnezeu inițiază trecerea la o nouă fază a revelației;
6. aceste împotriviri repetate sunt penetrate de o dimensiune profetică incontestabilă, și anume: ele prevestesc marea respingere a Lui Mesia;
7. deși Templul și închinarea la Templu a fost poruncită de Dumnezeu, tot Dumnezeu a precizat că aceasta are o valabilitate temporară și că, o dată cu venirea lui Mesia, va fi desființat și înlocuit cu ceva mai bun;
8. reacția actuală a evreilor nu face decât să repete istoria părinților lor și să împlinească Scripturile.

În fața acestui discurs complex, ne întrebăm ce aplicații s-ar desprinde din text? Aplicațiile sunt numeroase și importante.

O primă aplicație pe care am comentat-o la începutul cap.6 vizează evanghelizarea. Ștefan este un exemplu de bun evanghelist, care identifică problema din mintea ascultătorilor săi și știe să răspundă la ea. La fel ca Ștefan, și noi trebuie să știm nu doar să proclamăm Evanghelia, ci și să o argumentăm. Iar argumentarea noastră va fi adaptată specificului și convingerilor persoanei cu care stăm de vorbă.

O a doua aplicație se referă la înțelegerea faptului că trăim în faza revelației numită faza Noului Legământ. Această fază a desființat Vechiul Legământ. Orice întoarcere la Vechiul Legământ înseamnă sfidarea lui Dumnezeu Însuși și împotrivire față de planul Său. Biserica instituțională istorică s-a compromis și prin întoarcere la Vechiul Legământ. Preoții, ca mijlocitori umani, accentul pus pe clădirea fizică, tămâie, lumânările, diferitele daruri și jertfe sunt elemente împrumutate din Vechiul Legământ. Ba mai mult, ele au fost pângărite, adică amestecate cu elemente din religiile păgâne: mâncarea și rugăciunea pentru morți, închinarea la idoli, etc. În mod cert, Dumnezeu nu coboară în mijlocul acestui amestec de creștinism, păgânism și iudaism. Trebuie să rămânem credincioși mesajului Evangheliei și să rostim adevărul în dragoste.

O altă aplicație pornește de la ideea respingerii izbăvitorului, idee ce penetrează întreg cap.7. Iosif a fost respins, Moise a fost respins 80 de ani, prorocii, Isus Însuși și apostolii Săi nu au fost acceptați. Pentru că Isus avea să fie respins de ai Săi, trebuia ca și cei din vechime care Îl prefigurau să experimenteze durerea respingerii ilegite. La fel și noi, în care Dumnezeu vrea să zidească același chip al Lui Hristos, cu certitudine că ne vom confrunta cu împotrivirea oamenilor. Iosif a devenit izbăvitorul celor care l-au vândut. Moise a renunțat la slava Egiptului pentru a fi izbăvitorul lui Israel și, drept răsplată, Israel l-a urât și l-a pârât lui Faraon. Cu toate acestea, după 40 de ani, Moise acceptă din nou să fie izbăvitorul acestui popor. Și 40 de ani în pustie nu contenește să mijlocească pentru cei ce i se împotriveau fără temeii. Astfel s-a zidit chipul lui Hristos în Moise. Într-adevăr, oare esența chipului lui Hristos nu înseamnă tocmai acest lucru: Dumnezeu și-a arătat dragostea față de noi prin faptul că, pe când eram noi încă păcătoși (vrăjmași), Hristos a murit pentru noi (Romani 5:8)? Oare noi vom fi lipsiți de acest har? Cu siguranță că nu. Nici unul dintre noi nu va fi un izbăvitor ca Moise, din perspectiva mărimii lucrării sale. Dar toți suntem chemați să fim izbăvitori acolo unde ne-a așezat Dumnezeu: în Biserica noastră, la serviciul nostru, în orașul nostru. Pentru aceasta, va trebui să renunțăm la multe lucruri. Iar răsplata va fi aceeași: oamenii ne vor disprețui, urî, invidia, bârfi, ne vor face mult rău. Cu toate acestea, de dragul lor, am renunțat la vraja lumii și, de dragul lor, trebuie să mergem mai departe. „*De altfel, toți cei ce voiesc să trăiască cu evlavie în Hristos Isus, vor fi prizonieri.*” (2 Timotei 3:12).

Când slujești, când te jertfești pe altarul iubirii, nu aștepta ca beneficiarii morții tale să te aprecieze și să te încurajeze, să aprecieze lucrarea pe care Dumnezeu o face prin tine și să mulțumească Domnului pentru tine! Ci așteaptă-te mai degrabă la invidie, la nerecunoștință, la bârfă, la supărări nejustificate, la trădări. Nu te aștepta ca oamenii din jur să fie captați de lucrurile bune pe care Dumnezeu le zidește în tine, ci așteaptă-te mai degrabă să fie concentrați și frământați de micile greșeli, uneori prezente doar în imaginația lor.

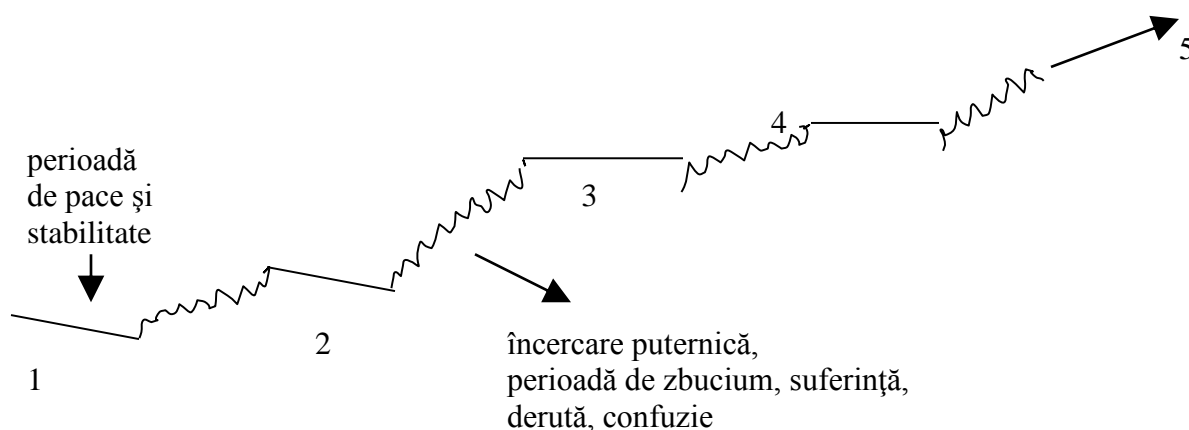
Și dacă, totuși, cei din jur te apreciază și Îl slăvesc pe Dumnezeu pentru slujba ta, adu-ți aminte că poate fi liniștea dinaintea furtunii, că oamenii sunt schimbători, că azi te pot ovaționa, iar mâine să te ucidă. Când ei vor fi invidioși și nerecunoscători, să nu te autovictimizezi, să nu îți plângi de milă, ci să te simți onorat că treci prin acel drum al slavei prin care au trecut și Iosif, Moise, David, Isaia, Ieremia, Ezechiel, Isus și apostolii Săi. Te vei înstrăina, nu fără durere, de această lume înșelătoare, dar te vei apropia de un univers minunat, nevăzut, dar atât de real, de norul de martori ai credinței. Vei înțelege mai bine plânsul lui Iosif, dezamăgirea lui Moise, depresia lui Ilie, disperarea lui Ieremia, zbciumul lui David, tulburarea de moarte a Lui Isus, frământarea apostolilor... Vei fi un străin în lume, dar vei avea alți prieteni, prieteni eterni... și cel mai important lucru: ți se va întări apropierea și prietenia față de Domnul Isus Hristos; în lumina patimilor Sale, ale noastre pălesc și se ofilesc.

Aș mai propune o ultimă aplicație din cap.7. Nu trebuie să urmărim exemplul negativ al încăpățânatului Israel. Am văzut că revelația lui Dumnezeu în istorie este progresivă. Dumnezeu face mereu noi chemări și noi provocări poporului Său. Israelul este chemat la vigilență și flexibilitate. Acum, revelația s-a încheiat în Hristos. El este ultimul cuvânt al lui Dumnezeu pentru om. Hristos este Dumnezeu Însuși. Dumnezeu nu are să ne ofere ceva mai bun. Cu toate acestea, noi Îl cunoaștem pe Hristos progresiv. Ba mai mult, descoperim progresiv planul lui Dumnezeu cu viața noastră. Dumnezeu nu ni se descoperă deodată și nu ne descoperă de la început planul Lui cu noi. Din această perspectivă, viața noastră se aseamănă cu istoria lui Israel.

De fapt, viața fiecărui individ cunoaște această revelație progresivă a planului Lui Dumnezeu. Ne gândim la Iosif...cât de zbciumată a fost viața lui! La schimbările de direcție, la visele risipite, la evenimentele neașteptate și dureroase... De-abia la 30 de ani a început să priceapă rostul necazurilor de până atunci. Iosif trebuia să fie flexibil și deschis noilor etape din viața lui: din Canaan în Egipt, din rob la casa lui Potifar, apoi mai mare în casa acestuia, temnița, apoi funcția de prim ministru, reîntâlnirea cu frații lui, apoi altele...La fel și Moise. A priceput că el este izbăvitorul. Avea 40 de ani. Se aștepta ca atunci să fie momentul. Dar iată că Dumnezeu a amânat izbăvirea cu 40 de ani! După 40 de ani, în sfârșit are loc izbăvirea și așteaptă să ajungă, în sfârșit, în țara promisă! Dar din nou surpriză: 40 de ani în pustie...

Nu este oare la fel și în viața noastră?! Dumnezeu ne descoperă progresiv atât caracterul Său și căile Sale, cât și planul Său specific cu viața noastră. Dumnezeu știe ce va urma, dar noi, de cele mai multe ori, vedem doar la 1m în fața noastră sau chiar mai puțin. De cele mai multe ori, nu înțelegem rostul evenimentelor și încercărilor prezente. Putem crede că lucrează spre bine, dar nu putem defini cu precizie acest bine. De multe ori, suntem confuzi, derutați, încercați de incertitudine. Surprizele, schimbările bruște de direcție din viața noastră, nu de multe ori ne tulbură. În nici un caz, nu navigăm pe un lac liniștit, văzând cu claritate țărmlul și calea într-acolo. Nu, ci mai degrabă suntem în mijlocul oceanului, cu valuri mari, cu stânci periculoase, în întuneric, mergând în voia vântului... dar neștiind încotro ne îndreptăm. Cu toate acestea, alegem să ne încredem în Domnul și putem fi liniștiți, pentru că vântul care ne poartă spre țărmluri necunoscute este vântul Domnului.

Așa va fi toată viața noastră: o aventură. Dumnezeu este infinit și ni se descoperă progresiv, testându-ne și crescându-ne credința. El are noi chemări, noi provocări, noi faze ale revelației, noi schimbări de direcție. Noi, însă, ca Israel de altă dată, ne lipim cu atâta putere de faza prezentă a revelației. Ni se pare că este cea mai bună, că ne conferă ceva stabilitate și certitudine. Dar Dumnezeu vrea să creștem în El, încrezându-ne în înțelepciunea Sa. El vrea ca viața noastră să nu fie ceva static, ci o aventură. Relaționarea cu un Dumnezeu infinit se caracterizează prin dinamism. Fiecare încercare din viața noastră înseamnă o schimbare de direcție, o renunțare la vechea fază a revelației și o chemare spre o nouă fază, superioară. De cele mai multe ori, însă, ne împotrivim precum Israel. Vrem să rămânem așa cum suntem. Într-adevăr, ne cimentăm în perioadele de pace și stabilitate. Dumnezeu, însă, este „mai încăpățânat” decât noi și ne cheamă spre noi înălțimi.

Așa arată viața normală a creștinului. Dacă ești credincios și aduci roadă la nivelul 1, Dumnezeu te răsplătește printr-o încercare, curățindu-te, ca să aduci și mai multă roadă (2). Momentele de trecere de la o fază la alta a rodirii sunt cele mai grele. Atunci, în mijlocul lor, nu știi ce va urma și, din pricina zbuciumului, ai impresia că ești mai puțin eficient față de perioada de pace din trecut. Dar zbuciumul anunță o perioadă de rodire mult mai mare. Hai să privim cu atenție în trecut! Nu arată umblarea ta cu Domnul ca graficul de mai sus? De ce să ne amăgim? Așa va fi până la sfârșit! Și oare nu este mai frumos așa? Oare nu este mai palpitant, mai minunat ca viața să fie o aventură, decât o plimbare monotonă?

Știu că este și multă suferință, dar ea este indispensabilă pentru salturile spirituale. Unde ești acum? Oare care va fi următoarea provocare din viața ta? Oare care va fi următoarea fază a revelației? Ești flexibil și dinamic sau rigid și încăpățânat? Personal, uitându-mă la trecutul meu, văd aceeași tendință repetată de a mă îndrăgosti de faza prezentă a revelației și de a mă speria de noile provocări ale lui Dumnezeu... În ultimul an, am început să înțeleg căile Domnului, strategia Sa, viața ca o aventură... încep să renunț la rigiditate și la alipirea de certitudini și siguranță omenească. Încep să devin flexibil, dinamic și curios. Credința mântuitoare conține acest element indispensabil: flexibilitate în acceptarea noilor provocări ale lui Dumnezeu.

HAIDEȚI, SĂ NU NE ÎNCĂPĂȚÂNĂM CA ISRAEL, CI SĂ ACCEPTĂM CU BUCURIE NOILE PROVOCĂRI ALE LUI DUMNEZEU!!!

